

Improvisationstrappens 7 trin

Appendix til artiklen 'Det intelligente kor' – metoden
Af Jim Daus Hjernøe, professor i rytmisk korledelse

Som et uddybende indblik i diversiteten og kompleksiteten under 'Det intelligente kor' – metodens læringsområde 3 *Udvide komfortzonen inden for improvisation* beskrives her de 7 trin op ad improvisationstrappen. Dette kan stå som et eksempel på den helt nye udvikling i faget Rytmisk Korledelse.

1. *Framework*

Inspireret af en sequencer på en computer, hvor man først klargør til indspilning ved at sætte et tempo, taktart, underdelinger, antal spor og efterfølgende kan lydbehandle indspilningen ved at benytte fadere og andre lydeffekter. Sådan kan man også sætte en pædagogisk ramme for koret, så der er et overskueligt antal muligheder for at improvisere sig frem til et stykke musik – et punkt ad gangen. Argumentet er, at der etableres en fælles musikalsk "GPS", hvor det grundtrin, man starter med at gå, forankrer tempo og taktart som fundament for den videre opbygning. Efterfølgende kommer der et lag, hvor man finder på et klap-ostinat (begynderen tør nemlig godt at klappe), evt. defineret ud fra nogle parametre, der kan vises med Voice Painting, som f.eks. maksimum 3 klap, undgå 16-dele osv. Herefter 'energizer' man sit klap, hvilket vil sige at oversætte klappet til en vokallyd uden tonehøjder. Når energizing fungerer, kan man evt. fjerne klap-ostinatet, så der er mere plads til at udvikle toner på energizingen. Til sidst tilføjes VOPA som et musikalsk styresystem, hvor musikken kan formes yderligere i enhver ønsket retning, kun begrænset af det antal tegn, som koret har implementeret. Man kan evt. også fjerne grundtrinnet til sidst, men være opmærksom på, at det for nogle kan være en stor udfordring at bevare periodefølelsen. På et mere avanceret plan anvendes en sequencer også til at udvikle sangerens hørelæremæssige og teoretiske færdigheder ved at introducere og arbejde med f.eks. modaltonerarter, skæve taktarter osv. for at skærpe den indre musikalske GPS og generelle overblik over musikens kompleksitet.

2. *Human Loopstation*

I metoden Det intelligente kor ligger en loopstation som værktøj 2 i den proces, koret skal igennem. Lidt på samme måde som med en sequencer skabes først et overblik over tempo, taktart, underdelinger, antal spor og tonalitet og evt. skalatype.

Øvelsen går ud på, at korlederne (eller en modig sanger) finder på loops inden for en defineret ramme til de forskellige stemmegrupper. Der er ikke den samme opbygning som i en *Framework*, men i stedet et direkte fokus på udvikling af det loop, der gives videre til modtagergruppen. Når hele koret synger, kan man anvende følgende VOPA-tegn: Volume, tempo, break, mute og solo. Altså forholdsvis enkle variationer for at holde det simpelt og overskueligt, så komfortzonen bevares, men udvides.

Her kan man på sigt ligeledes videreudvikle korets hørelæremæssige og teoretiske færdigheder ved at introducere og arbejde med f.eks. modaltonerarter, skæve taktarter osv. Noget der først har været behandlet i *Framework*-arbejdet, og så afprøves uden den musikalske "GPS" i en *Human Loopstation*.

3. *Circle Shadow*

Sangerne står i en rundkreds og modtager toner, rytmer, ord, lyd eller en sangfrase fra den sanger, der står ved siden af som en slags vandrehistorie. Typisk er det korlederen, der starter med at aktivere hele koret ved at lave en foreløbig loopstation, der så overtages af de ideer,

som korlederen finder på og sender rundt i cirklen. Sangerne skal fortsætte med at fremsige/synge det, de har lært (og sendt videre til sidemanden), indtil der kommer en ny frase, de selv skal lære, inden de så kan sende den videre, osv. På den måde kan man opbygge mange lag, der cirkulerer i koret i en forudbestemt rækkefølge, hvor sangerne opøver evnen til at stå alene med en konkret opgave – at lære og videregive læring. Hvis det viser sig at være for krævende for den enkelte sanger, kan man benytte to cirkler, så sangerne står overfor hinanden i de to cirkler, og dermed er to om at lære frasen og sende den videre til de næste to personer. Af VOPA anvendes kun "time out", hvor man sætter flowet på hold, og dermed har et fastfrosset billede af musikken, som det lyder i øjeblikket med de mange lag. Flowet kan så fortsættes igen, eller man kan senere – som "Det intelligente kor" gå nye veje.

4. *Loop Circle*

Som human loopstation, men hvor det er sangerne, der finder på loops til sig selv eller til en forudbestemt gruppe, der hele tiden kloner gruppelederen. Her anvendes ligeledes en række VOPA-tegn som styresystem for den generelle musikalske udvikling.

5. *Circlesong*

Som i sin originale version udviklet af Bobby McFerrin. Det er en kunstform, hvor solisten improviserer sig frem til de ideer, der senere implementeres i vokalensemblet. Det er ikke sikkert, at hele ensemblet bliver aktiveret; det kommer helt an på solistens ideer og den musikalske opbygning. Bobby McFerrin improviserer hele koncerter bestående af circlesongs. Her er det naturligvis en forudsætning, at man står med et dygtigt vokalensemble, der meget hurtigt kan overtage og performe de musikalske ideer, der opstår, ligesom det kræver et enormt overskud af solisten at skabe detaljer og variation i en hel koncert, der udelukkende improviseres frem. Her anvendes ikke VOPA-tegn. Savner man nogle dimensioner i sine egne kunstneriske circlesongs, må man gennemgå trappetrin 1-4 igen med nye udfordringer fra de musikalske grundelementer.

6. *Free Improvisation*

Flad struktur uden musikalsk ledelse under processen for fri improvisation. Kun rammen for tid og sted defineres, inden man går i gang. Som en øvelse (ud af boksen) kan man fint aftale nogle få fælles retningslinjer, som man vil forsøge at opnå undervejs. Det kunne f.eks. være at stå med lukkede øjne i en rundkreds – starte på samme tone – aftale at man på et tidspunkt i fællesskab skal synge meget kraftigt og svagt – ingen fast puls – slutte på en ny fælles tone, osv. Hvad som helst fra de fem musikalske hovedelementer, der kan hjælpe med til at få koret til at udvide komfortzonen. Savner man nogle dimensioner i denne fase, må man gennemgå trappetrin 1-5 igen med nye udfordringer fra de musikalske grundelementer.

7. *Extended Circlesongs*

Her kan trappetrinene 1-6 frit blandes efter eget ønske, da det forudsættes, at koret kender de musikalske grundelementer med minimum VOPA-10 samt har været grundigt igennem processerne omkring de tidligere trappetrin. Ved hjælp af VOPA kan man navigere non-verbalt mellem de forskellige udgangspunkter for improvisation og evt. bringe allerede indstuderede paletter af musik ind i sin performance. Man kan også anvende et allerede kendt arrangement og f.eks. give signal til at videreudvikle på omkvædet for en stund, før der enten igen vendes tilbage til de kendte formler, eller sangen ønskes udviklet i en helt tredje retning. Mulighederne er uendelige og det samlede udbytte, når man har opnået at have det modsatte af et ureflekteret kor, er uerstatteligt. Savner man nogle dimensioner i denne fase, må man gennemgå trappetrin 1-6 igen med nye udfordringer fra de musikalske grundelementer.